

בענין ל"ג בעומר פי אמור תשס"ז

#1 מס' יבמות סב: - שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא, מגבת עד אנטיפרס, וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, והיה העולם שמש, עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום, ושנאה להם ר"מ ור' יהודה ור' יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע, והם הם העמידו תורה אותה שעה. תנא: כולם מתו מפסח ועד עצרת.

#2 המאירי שם - אמרו על ר' עקיבא ששנים עשר אלף זוגות תלמידים היו לו וכלן מתו בפרק אחד על שלא נהגו כבוד זה לזה והיה העולם שמש בלא תורה עד שבא לו אצל רבותינו שבדרום ושנה להם לר' מאיר ור' שמעון ור' יהודה ור' יוסי ור' אלעזר בן שמוע והם הם העמידו את השעה ותלמידים אלו הוזכר כאן שכלם מתו מפסח ועד עצרת וקבלה ביד הגאונים שביום ל"ג בעומר פסקה המיתה ונוהגים מתוך כך שלא להתענות בו וכן נוהגים מתוך כך שלא לישא אשה מפסח עד אותו זמן.

#3 פרי חדש ס' תצג
להסתפר בל"ג אין מוחין בידו ומיהו יש לדקדק בשמחה זו למה ואי משום שפסקו מלמות מה צנך הרי לא נשאר אחד מהם וכולם מתו ומה טיבה של שמחה זו ולאפשר שהשמחה היא על אותם תלמידים שהוסיף לח"כ ר"ע שלא מתו כאלו: ומ"ש ומי שהוא בעל ברית בו ה"ר"י ב' להזיז דהוי חתו"ו דית החורב וההיחודות הם כאלו

#4 ספר מהרי"ל דיני הימים שבין פסח לשבועות - אמר מהרי"ל סג"ל אע"ג דאיתא בגמרא דתלמידי ר"ע מתו מן פסח עד עצרת, מכל מקום עושין ביום ל"ג בעומר יום שמחה, משום דמתו רק הימים שאומרים בהן תחינה בשבעה שבועות העומר, וכל יום שא"א תחינה לא מתו, והשתא דל מן המ"ט יום של הספירה, ז' ימי החג, וגי' ימים דחל בהן ר"ח, שנים לאייר ואחד לסיון, וז' שבתות, פשו להו ל"ב, נמצא דלא מתו רק ל"ב ימים, לכן כשכלו אותן ל"ב ימים שמתו עושין למחרתן שמחה לזכר.

#5 ביאור הלכה סימן תצג - ...שיטה שניה הוא מה שאומרים בשם התוספות דתלמידי ר"ע מתו ל"ג ימים שלמים דהיינו ביום שא"א תחנון לא מתו א"כ כשתוציא שבעת ימי הפסח...א"כ הרי נשארו ל"ג שלימין שמתו ולפ"ז מתו עד עצרת ולנגד אלו הלי"ג ימים קבלו ישראל ע"ע קצת אבילות ל"ג ימים (אלא שיום אחד מהן יש להקל במקצת יום דהוא ככולו ובחרו ביום ל"ג בעומר ואולי מאיזה טעם. פמ"ג)

#6 שו"ת חתם סופר יו"ד ס' רלג - ...ולפי דא"י במדרש שמיום שכלה החררה שהוציאו ממצרי' הלכו ג' ימים בלא לחם ואח"כ ירד המן א"כ הי' הורדת המן ביום ל"ג בעומר וראוי לעשות לזה זכר טוב טוב אך הוא נגד ש"ס פרי"ע ושם הארכתי

וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הציאכם את עמך, עד כאן ל"ג לוחיות רמז על ל"ג בעומר שבו התחיל המן לרד (*). והנה י"ו ימים מקלירת

#7 חת"ס דרשות (ליקוטים לימי הספירה פ' אמור)

#8 ברכי יוסף תצג: ד - יום ל"ג בעומר הוא יום שמחת רשב"י. וכן משמע שם בספר הכונות שסידר מהרי"ש ויטאל (דף פז.). וגם כתבו דפטירת רשב"י היה יום ל"ג בעומר והוא יומא דהלולא דיליה.

#9 הערות שם - ...ובמראית העין בליקוטים סי' ז' אות ח': "מ"ש בברכי יוסף שיש שכתבו שפטירת רבי שמעון בר יוחאי היתה בל"ג בעומר, כן כתב בפרי עץ חיים, אך כבר נודע שבנוסחאות כתבי האר"י היה ערבוב וטעויות סופר, והנוסחא האמיתית היא...שלי"ג בעומר הוא יום שמחת רשב"י, ולא בא בפיו לומר שהוא פטירת רשב"י. ואפשר שהכונה כמ"ש בטוב עין, שביום ל"ג בעומר התחיל רבי עקיבא ללמד לרבי שמעון בר יוחאי וחבריו. ודוק". [הלום ראיתי בספר מנהגי החיד"א ח"ב עמ' ל"ח שכתב שרבינו נוקט לעיקר כמ"ש רבינו בברכ"י ובמורה באצבע, שלי"ג בעומר הוא יומא דהלולא. ותמהני מאן מפיס ליה אדרבא ספר מראית העין הוא הספר האחרון שחיבר רבינו (כשנה לפני פטירתו), ושם חתך הדברים בסכינא חריפא. ואין ספק שלשון שער הכונות מורה בבירור שיום ל"ג בעומר אינו יום פטירת רשב"י אלא יום שמחה הקשורה עם היותו מתלמידי ר' עקיבא האחרונים].

#10 שו"ת חתם סופר יו"ד סימן רלג - אמנם ידעתי כי שמעתי שעכשיו אכשיר דרי וממרחק יבואו ידרושו את ה' בעה"ק צפת ביום ל"ג בעומר בהלולא דרשב"י ז"ל ואם כי כל כוונתם לש"ש שכרם רב בלי ספק ע"ד ודיגולו ודליקו נרות עלי אהבה כמ"ש תוס' ר"פ אין מעמידין אבל מטעם זה בעצמו הייתי אני מן הפרושים...שלא אצטרך להיות יושב שם ומשנה מנהגם בפניהם ושלא ארצה להתחבר עמהם בזה...כבר כמה כרכורי' כרכר בפר"ח א"ח סי' תצ"ו בקונטרס מנהגי איסור שלו אות י"ד על המקומות שעושים י"ט ביום שנעשה להם נס מהא דאמרי' פ"ק דר"ה קמייתא בטיל אחרינייתא מוסיפי' בתמי'...אבל לקבוע מועד שלא נעשה בו נס ולא הוזכר בש"ס ופוסקים בשום מקום ורמז ורמיזה רק מניעת הספד ותענית מנהגא הוא וטעמי' גופא לא ידענא...ומנהג מצרי' ביום כ"ג אדר שלפע"ד דאמרי' הוא מהאי ק"ו משעבוד לחירות אמרינן שירה ממיתה לחיים לא כ"ש אבל לקבוע מועד שלא נעשה בו נס ולא הוזכר בש"ס ופוסקים בשום מקום ורמז ורמיזה רק מניעת הספד ותענית מנהגא הוא וטעמי' גופא לא ידענא

חבל צחמת גס

#11 שו"ת שואל ומשיב מהדור' ה' ס' לט
עם תמיהתי דהרי אדרבא צמות לדיק וחכם יש להתענות ולאו מתענין על צמת לדיקים ואיך נעסס יו"ט צמות רבינו הגדול רסצ"י ז"ל וצמות מצחר הילורים חסס רבינו ע"ה לנו עושין ז' אדר בכל שנה ואם הזוהר קרא הלולא רסצ"י היינו לו סבודאי שמחה לו שהלך למנוחה חבל אותנו עזב לחנכה

זוהי שכינה מכותל מערבי — והנה נשכחה לגמרי זה מקרוב מאה שנים שמו פניהם ללפת כי שם קבר איש חלקי הרשע במירון והאר"י בלפת וכל העולים לא"י לא שמו פניהם אלא ללפת וטבר"י וירושלים נשכחה לגמרי והורד

אד לפי דברי ח"י זכור לטוב שרעידת הארץ הוא מקנאת ירושלים. ליל כי לדיק הוא חלקינו וקנאת ירושלים עשתה זאת, כי שם שער השמים עיר שחוצרה לה יחדיו שם הר המור"י עקידת יחזק שם שכב יעקב וחלם לו סולם, שם הר בית ה' ותל שכל פיות עליו פונים ולא

נפשות ושמה בהם ככלה. ועד"ו פירשתי וידו שמים פלאך ה' אף אמונתך בקהל קדושים והוליל גם אמונתך ולא לשון אף שהוא מדה"ד ואף וחימה, אבל לפי הכ"ל יובן כי סילוקן של חכמים נקרא פלא כידוע ע"כ אמר יודו שמים פלאך ה' למעלה בשמים יודו וישמחו על הפלא סילוק של חכמים ועלייתו למעלה כי שמח בו ככלה חדשה, אך אף וחימה הוא אמונתך בקהל קדושים בקהל ישראל כי ילטערו על שקוף על עולמו ולקח מהם נפשות. ועכ"פ לא ידעתי מה מקום להילולא ולעזוב את ירושלים עד החימה עזה בעוה"ב ולדיק ה' המביט לארץ ותרעד אותיות עד"ר ירושלים הקדש ולדיק הוא גאון עוזינו מהו ישראל אשר קצן יתר פליטת לפת להעלות ירושלים והיו שם לאחדים עד תכנה ותכונן ירושלים בני"א.

מכבוד וכמקום שגם בזה"ו מלוה לפנות לרגל לירושלים כמ"ש והוכיח בשאלת יעב"ץ ח"א, לא שם איש על לב אלא לפנות ללפת להילולא דרשבי אשר כבר היה לי ויכוח בזה עם הגאון מהר"ז מרגליות ז"ל (* היכן מלינו לעשות יום מועד ביום סילוק לדיק הלא אחז"ל [נדרים י"ב]. הרי עלי שלא לאכול בשר כיום שמת בו רבו, ה' אדר הוא יום חגיגי וכן ר"ח ניסן וי"ד ניסן וכ"ו ניסן יום מיתת יב"י [כשיע אר"י סי' תקפ"פ]. ומאי דקרו ל' בזה"ו [פי' האזינו] הילולא הוא ע"ד דאחז"ל כמ"ק ק"ף על עולמו ולקח ממנו

#13 המועדים בהלכה עמ' שסב

טעם חדש למנהג השמחה על קבר רשב"י בל"ג בעומר, על פי המבואר בגמרא², שהמלכות גזרה על רשב"י שיהרג בחרב ועל פי נס בטלה הגזירה, ולכן עשו שמחה ביום שמת בידי שמים, ולא בידי אדם, ומטעם זה הולכים אז על קברו, כי הרוגי מלכות לא היו ניתנים לקבורה, ונמצא שקברו מוכיח על הנס. השערה חריפה, אבל רחוקה קצת. עוד יותר רחוק הוא פירושו

#14 שו"ת שואל ומשיב מהדור' ה' ס' לט

אבל בחמת הרצה יש לדבר בזה על מה שכתבו לשרוף צגדים עליו בל"ג בעומר והם עוצרים על כל תשחית וגם על מלכים ונשיאים לא החירו רק צגדי מטתו וכלי השמישו כמבואר צ"ד סי' שמ"ה ס"א וצחידושי שם כחצהי דהטעם וטעם דבל"ג הם חסידים לאחר דאין נשתמשין בצרביטו ובכלי השמישו עזה מכבוד המלך וא"כ ל"ש כל תשחית דאינו הועלת עוד ועיין צ"ח שם שאלו כוון לזה וגם ס"ך עשה דכבוד המלך שהוא כבוד כל ישראל כמ"ש החוס' צ"ד ד' י"א אבל כאן מה כבוד יש וגם הוא דרכי חמורי וכמבואר צ"ד ס' וצ"ע דשורפין על המלכים ולא נטעם דרכי החמורי מלבד דלשאר אנשים מלבד הנשיא ומלך יש בו נטעם דרכי החמורי ואף הכזיאים והחסידיים ות"ח בכלל ובחמת שכן עד היום המנהג ציניהם כן והרצה יש לדבר בזה ומה חטטה כי צ"ע"ה לא יבאעו בזה לקול המורים וכבר אמרו כשם שמלוה לומר דער הכשומע וכו' וצ"ע צ"ד שכתבו ומושבין ההמון שמלוה הם עושין שקטה לפרוש וישראל קדושי ורולים לזכות במלוה ופשיעא שצ"י האר"י ושאר קדושים אשר בארץ לא היו עושים רק לימוד על קצרו ותפלות ותחבובים שצ"עו וצ"ע זה יתעורר רחמים על ישראל ופשיעא שהצ"י וסייעתו לא היו מניחים לעשות כזאת ורק אח"כ נתפשט המנהג ואח"כ חסדו לונהג קדושים ומפייחאים שלא יעכשו ח"ו וא"כ ערצ להם שאם היו לוקחים אהו מונן והיו מפרנסים עכ"י ח"י בזה שיותר ה' כיחא לרשצ"י והנחה לו והנחה לעולם, דרך כלל

#15 ס' מנהג ישראל תורה ח"ב עמ' שמח

(ועי' צדי חמד מערכת ח"י ד"ה ראינו מה שהוצא מרצני טבריה), אמנם הגאון רבי שמעון העליר ז"וק"ל אצ"ד צעיה"ק לפת"ו י"א בקונטרס מיוחד אשר בשמו יקבנו "כבוד מלכים" (נדפס בספרו שו"ת שם משמאל) אשר בו הוא מבאר ומבאר שאין בזה איסור כל תשחית ואדרבא מלוה איכא וכחצ שחוששי מעוש מי שמערער ע"ז, וכן בשו"ת אוריין תליתאי סי' נ"ב כתב לקיים מנהג זה, ובס' ישועות מלכו על הרמב"ם (להגאון מקוטנא ז"ל הוצא צעירי מנחה סימן י"ו) כתב להמליץ ע"ז כמו שצ"דס וחיה קודם החטא היו ערומים בלי לבוש ורק לאחר החטא הלבישם השי"ת בכחות עור ועי"ז המנהג שהכלה נותנת להחמן טלית של מלוה להורות שהיא גרמה שיטרוך ללבוש ומתקנת זה בטלית של מלוה, כמו כן צ"ע צ"י מלינו שיצב צמעה בלי לבוש והי' מדרגתו כמו צ"ד"ר קודם החטא וזה מרמזים בשריפת הצגדים שצדיק הזה לא היה צריך ללבוש עכ"ד.